

Duistere praktijken en handel in Joods onroerend goed

In het boek 'Zoiets vergitte nie' (Ruud Verhagen, 2012) werd beschreven welk verschrikkelijk leed de Joodse familie Van Dijk door de Duitsers was aangedaan. Ze werden weggevoerd en vermoord in het Poolse concentratiekamp Sobibór. Hun pand in Geffen bleef leeg achter. Althans voor een tijdje. Het werd gekocht door slager Cees van der Heijden van de gemeente Geffen. Na de oorlog eisten de nabestaanden het pand op en diende Cees het nogmaals te kopen. Maar klopt dat wel? Hans Veltman, kleinzoon van de toenmalige burgemeester, ging op onderzoek uit.

Wat eraan voorafging

Even terug naar de aanleiding. Die begon op 10 mei 1940 toen Duitsland Nederland binnenviel. Na vijf dagen strijd gaf ons land zich over, Nederland werd hierdoor een onderdeel van het Duitse Derde Rijk. Het duurde niet lang voordat vooral de Joodse Nederlanders te maken kregen met de gevolgen daarvan.

In dit artikel de maatregelen betreffende het Joods onroerend goed.

De Joden waren verplicht om op grond van de Verordening 102/41 van 27 mei 1941 hun landbouwgronden aan te melden bij de pachtbureaus. Op grond van de Verordening 189/40 van 22-10-1940 moesten de Joden hun ondernemingen aangeven bij de Wirtschaftsprüfstelle van het Reichskommissariat en vanaf maart 1941 werden beheerders aangewezen die de leiding van die bedrijven overnamen. Deze beheerders werden Verwalter of Treuhänder genoemd. Die laatste had de taak om Joodse firma's te liquideren. Op 31 mei 1941 werd de Stichting Vermögensverwaltungs- und Rentenanstalt (VVRA) opgericht. Daar kwamen de opbrengsten van Joodse bedrijven, van niet commerciële verenigingen en stichtingen alsmede van onroerende goederen terecht.

Voorts werd in juli 1941 een bank opgericht onder de naam: Lippmann Rosenthal en Co. Onder die naam bestond al een bank van een achtenswaardige Joodse familie en op deze manier dachten de Duitsers vertrouwen te wekken. De Duitse bank werd bij afkorting LiRo genoemd.

Vanaf augustus 1941 (Verordening 148/1941) werden alle Joden gedwongen hun contant geld, cheques en hun tegoeden en deposito's bij (spaar)banken bij LiRo te storten of naar LiRo over te boeken. Daar kwam ook de opbrengst van kleinere zaken en geliquideerde bedrijfjes terecht. Aanvankelijk op individuele rekeningen verantwoord, maar vanaf eind 1942 werd alles op een verzamelrekening ten name van VVRA (Vermögensverwaltungs- und Rentenanstalt) geboekt. Eind 1943 werd de Landelijke Hypotheekbank NV opgericht die ook op grond van de Verordening 37/1943 van 19 april 1943 via de NGV de bevoegdheid had, ook niet opeisbare hypothecaire leningen, op te zeggen met een opzegtermijn van 3 maanden. Daarnaast verstreekte deze bank hypothecaire financieringen op Joods bezit. De reden voor het oprichten van deze bank was zeker niet gelegen in het feit dat de Nederlandse banken die financieringen niet wilden verstrekken, zoals hier en daar wordt beweerd.

Slinkse handelwijze

Op deze wijze werden naar schatting 16.000 onroerende goederen en 6.000 hypotheeken aangemeld. De huuropbrengsten en verkoopsommen werden doorgesluisd naar de VVRA. Veel panden werden verkocht aan een stroman, een louche tussenhandelaar, voor een veel te laag bedrag. Die eerste koper verkocht het pand daarna door aan een nieuwe eigenaar. Hierdoor werd gepoogd de roef van Joods bezit te verdoezelen. Maar regelmatig was de tweede of derde koper wel degelijk op de hoogte van de voorgeschiedenis.

Bezittingen familie Van Dijk

Hoe ging het met het bezit en de ondernemingen van de Joodse familie Van Dijk? De eenmanszaak (slagerij) van vader Izaak van Dijk (geboren 1855) aan de Dorpstraat 20 te Geffen, werd vanaf 1-4-1921 voortgezet

in een vennootschap onder firma van vader met de kinderen: Isidoor, Benjamin, Leonard, Alexander, Betje, Jacoba en Sophia. Betje trad al snel, per 16 mei 1924, uit als vennoot.

Bij akte op 11-5-1925 verleden voor notaris Bijvoet te Berghem verkreeg de firma Van Dijk de eigendom van het pand Heuvel 38 te Oss (winkel en woning). Vanaf 7 augustus 1925 werd Heuvel 38 (ook genummerd 40 en later 14) het adres van de v.o.f. voor de afdeling manufacturen en kleedermakerij. Drie dagen later vertrokken Isidoor, Leonard, Alexander en Jacoba vanuit Geffen naar Oss.

Per 28-9-1925, werd Heuvel 38 de hoofdzetel van de firma en Dorpstraat 20 (slagerij) een filiaal. Daar bleef Benjamin wonen, hij huwde op 13 februari 1926 met Betje de Vries. Vijf dagen na het huwelijk kwam ook haar moeder naar Geffen en ging bij het kersverse echtpaar inwonen. Zijn broer Leonard stond

1935, 50-jarig huwelijk Izaak van Dijk en Antje van Dijk. De foto is genomen bij Hotel-restaurant De Korenbeurs in Oss. Staande v.l.n.r.: Leonard v. Dijk (vermoord in Auschwitz), Alexander v. Dijk (vermoord in Gogolin), Benjamin v. Dijk (vermoord in Sobibor), Sigmond Berendsen, Annie de Haas-de Haas, Jacob de Haas, Isidoor v. Dijk, Hartog Frank, Rikas de Haas en Simon Zwarenstein (vermoord in Auschwitz). Voorste v.l.n.r.: Roosje v. Dijk - v. Vriesland (bij het raam, vermoord in Auschwitz), Izak van Dijk, Jacob van Dijk, Johanna v. Dijk-de Haas, Annie van Dijk, Betje de Vries (met bril, vermoord in Sobibor), Sophie Berendsen-v. Dijk, Maurits Berendsen, Izaak van Dijk, Antje van Dijk-van Dijk, Chelly van Dijk, Dien van Dijk-Hes, Isaac van Dijk, Jacoba Frank-van Dijk, Elisabeth Dasberg, Regina de Haas-van Dijk, Izaak Zwarenstein (vermoord in Midden-Europa), Betje Zwarenstein- van Dijk (vermoord in Auschwitz) en Joop Zwarenstein (vermoord in Midden-Europa). (Collectie: Maurits Berendsen)

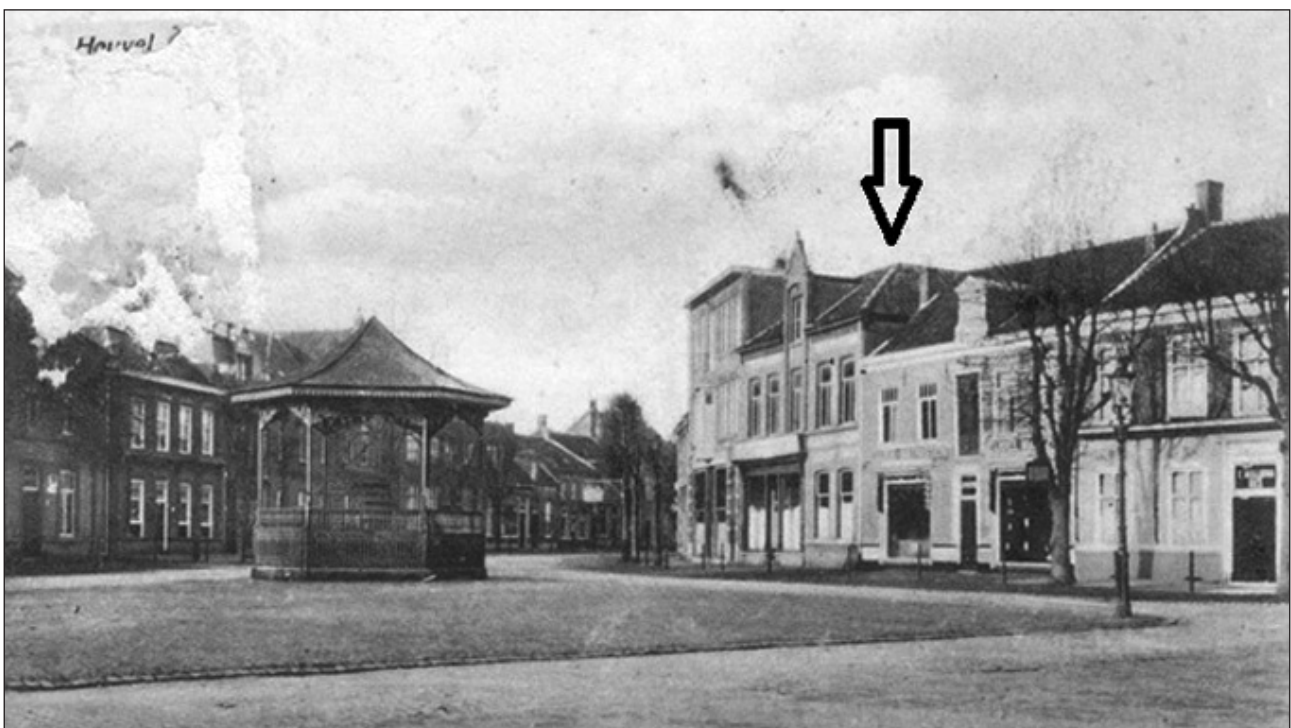
1. Opgaaf van <u>van Dijk & Cie</u> (Handelsnaam)	
gevestigd te <u>Geffen</u>	
2. De zaak is met ingang van <u>3 Juni</u> 19 <u>44</u> in liquidatie getreden. (Hetgeen niet van toepassing is, moet door den aangever worden doorgehaald.)	
3a. Naam van den Vereffenaar	<u>Omnia Treuhandgesellschaft m.b.H.</u>
(Zie toelichting 1.)	
b. Voornamen (voluit)	
c. Woonplaats, straat en huisnummer	
d. Geboorteplaats	<u>Arnhem</u>
(Zie toelichting 2.)	
e. Datum en jaar van geboorte	
f. Nationaliteit (eventueel dagteekening der naturalisatie)	
g. Handtekening	<u>der Treuhänder der Omnia Treuhandgesellschaft mbH. i.V. w.g. onleesbaar</u>
die door den Vereffenaar onder de stukken, de zaak betreffende, gesteld wordt.	
h. Paraaf	

De firma Van Dijk & Cie opgeheven door de bezetter. (Collectie: B.H.I.C.- Kamer van koophandel)

in winkel Heuvel 38 en verkocht daar kleding, vervaardigd door zijn broer Alexander. Isidoor ging de boer op voor de verkoop.

Bij akte, op 3-12-1926 voor notaris Van Heeswijk te Geffen verleden, werd Heuvel 38-40 toebedeeld aan de firmanten die de firma voortzetten: vader Izaak en de zonen Isidoor, Benjamin, Leonard en Alexander. Vader Izaak verhuisde met zijn echtgenote op 19 maart 1928 van Geffen naar Oss, aanvankelijk naar Houtstraat 7 en later naar de Dr. Hermanslaan 4. Eind jaren 20 woonden Isidoor (Dr Hermanslaan 9), Leonard (Heuvel 40), Alexander (Dr

Hermanslaan 8) en Jacoba (Heuvel 38) in het centrum van de stad... Vader Izaak trad uit de vennootschap onder firma blijkens akte op 23-2-1934 voor notaris van Heeswijk te Geffen verleden. De laatste jaren van hun leven trokken vader Izaak (overleden in 1937) en moeder Antje in bij zoon Alexander. Bij haar overlijden in 1936 verkregen de zonen Benjamin, Isidoor, Leonard en Alexander via verdeling Dorpstraat 20 in eigendom. Zij waren in mei 1940 de enige vennoten van de firma. Per 3 juni 1944 trad de firma Van Dijk in liquidatie met als vereffenaar Omnia Treuhandgesellschaft G.m.b.H te Arnhem.

Op de foto onder de pijl het winkelpand Heuvel 38. (Collectie: Hans Veltman)

Voor slager Benjamin werd op vrijdag 24 april 1942 de ernst van de vervolging zeer goed merkbaar, vanaf die datum werd het ritueel slachten verboden. Hierdoor moest hij zijn slagerij sluiten en was hij zijn inkomen kwijt. Niet veel later werd hij te werk gesteld in kamp Balderhaar in Overijssel. Niet gewend aan het zware werk en de omstandigheden werd hij ziek en mocht hij huiswaarts keren. Vanaf 26 juni 1942 begonnen de deportaties naar de vernietigingskampen en werd de dreiging voor het hele gezin groter en groter. Het was wachten tot de brief op de deurmat viel met de oproep om zich gereed te maken voor vertrek met onbekende bestemming... Onbekend is op welke datum de familie Van Dijk werd opgehaald, maar het moet na 20 augustus en voor 5 september 1942 zijn geweest.

Na het afvoeren van de familie Van Dijk stond het huis aan de Dorpstraat leeg. Het werd tijdelijk bewoond door een NSB'er. Bij voorlopige koopakte van 30-6-1943 kocht Evrard Bernard Joan Joseph van Dijk (geen familie overigens!) het pand van NVG voor f 6.000 gulden (omgerekend naar huidige koopkracht € 38.220) kosten koper. Bij akte verleden op 16-11-1943 voor notaris Herman Joseph Paul Hoffmann te Eindhoven vond de eigendomsoverdracht plaats. Wie was deze stroman?

Stroman Evrard Bernard Joan Joseph van Dijk

Evrard van Dijk werd op 16 maart 1884 in Oss geboren. Op 6-jarige leeftijd verhuisde hij naar Sittard om negen jaar later weer terug te keren. In 1903 wilde hij niet in dienst vanwege een gebrek aan de schouder, de reden waarom hij dan ook werd afgekeurd. In 1911 vertrok hij naar Amsterdam, waar hij in het huwelijk trad met Sophia Bosch, dochter van een Nijmeegse hoofdagent. In de hoofdstad verdiende Evrard de kost als zaakwaarnemer. Bij het huwelijk erkende hij het kind van Sophia.

In 1912 keerde hij weer terug naar Oss, hij was op dat moment werkzaam als impresario. Hoe lang hij in Oss verbleef is niet duidelijk. Hij woonde daarna onder andere in het Duitse Adlershof en in Hamburg. Als beroep gaf hij op dat hij persfotograaf was. Tijdens de koop van Dorpstraat 20 was hij 'voormalig exploitant kermisbedrijf' en woonde hij op Heuvel 3 in Oss.

Koop door C.H. van der Heijden

Bij voorlopige koopakte van 1-10-1943 (dus vóór dat hij eigenaar was geworden) verkocht stroman Van Dijk het pand voor f 7.000 kosten verkoper aan Cornelius Hilarius (Cees) van der Heijden, wonende op Spoorpad 10 in Geffen. Cees was als slachter werkzaam in Oss en zag kans om zich als zelfstandige slager in Geffen te vestigen.

de Heer Evrard Bernard Joan Joseph van Dijk exploitant van kermisbedrijven woonende te Oss Heuvel 3 die verklaarde te hebben verkocht en bij deze in eigendom over te dragen aan den Heer Cornelius Hilarius van der Heijden slager woonende te Geffen Spoorpad 10 die den Heer mede verklaarde te hebben gekocht en in eigendom aan te nemen. Het huis met tuin aan de wendel en zijde van de weg gelegen te Geffen Dorpstraat 20 kadastraal Genante Geffen loofend C. van der Heijden 2307 en 2308 aan een groot bedrag van f 7.000,- guld. contant en f 1.000,- guld. welke is voldaan, en

1944, gedeelte uit de notariële akte waarbij Van der Heijden voor de eerste keer eigenaar werd. Collectie: Openbare registers van het kadaster)

Begin jaren '50. Cees van der Heijden in de deuropening van zijn slagerij. (Collectie: Heemkundewerkgroep Vladerack)

Bij akte op 1-2-1944 voor notaris Hoffmann voornoemd verleden werd de eigendom aan Cees geleverd. Zowel notaris Hoffmann, de getuigen en Van der Heijden waren zeer zeker op de hoogte van het feit dat het hierbij ging om geconfisqueerd Joods bezit.

Rechtsherstel

Na de oorlog keerden Joodse Nederlanders, die de oorlog overleefd hadden, huiswaarts. Groot was het leed toen ze ontdekten dat hun huizen waren ingenomen en dat hun inboedel was verdwenen. Dat zij hiertegen bezwaar hadden is niet meer dan een logisch gevolg. Toch kregen zij hun onroerend goed niet zomaar terug. Zij moesten zelf in actie komen. De Nederlandse regering in Londen had reeds gedurende de oorlog een afdeling rechtspraak van de Raad voor het rechtsherstel in het leven geroepen en die richtte in november 1945 een afdeling Onroerende Goederen op. Die diende ervoor te zorgen dat geschillen door partijen (oorspronkelijke Joodse eigenaren en/of hun erfgenamen enerzijds en degenen die het Joods bezit in de oorlog uit eerste of volgende hand hadden gekocht anderzijds) onderling werden

opgelost of onder leiding van een deskundige notaris-bemiddelaar konden worden opgelost. Mocht een van de partijen het niet eens zijn met de minnelijk regeling, zoals die door een notaris was voorgesteld, dan moest men naar de afdeling rechtspraak stappen met het verzoek de geschilpunten te regelen en het rechtsherstel tot stand te brengen. De afdeling Onroerende Goederen kreeg de bevoegdheid het geschil bij besluit met kracht van een gerechtelijk vonnis te regelen en het besluit in te schrijven in de registers van het kadaster. De NGV werd onder beheer gesteld van het Nederlandse Beheersinstituut te 's Gravenhage.

Inzake Dorpstraat 20 deed de afdeling Onroerende Goederen op 1-4-1958 uitspraak inhoudende dat zowel de overeenkomst met stroman Van Dijk als de overeenkomst van deze stroman met Cees van der Heijden nietig waren en dat daardoor geen eigendom was overgegaan. Daardoor werden de oorspronkelijke eigenaren en/of hun erfgenamen weer in de eigendom hersteld. Cees van der Heijden was te kwader trouw en had bewust Joods bezit gekocht en moest dus de schade voor eigen rekening nemen.

U i t t r e k s e l .

Besluit No. 339.

Regeling inzake het rechtsherstelgeschil L 8739

tussen:

- I. A. De Erven en verdere rechtverkrijgenden van:
- a. Benjamin van Dijk
 - b. Leonard van Dijk
 - c. Alexander van Dijk,

Op deze plaats In de akte een lange lijst met erfgenamen van de hierboven vermelde omgebrachte personen.

- B. Isedore van Dijk, te Oss, Dr. Hermanslaan 9;
hierna te noemen: partij van Dijk.

- II. De Stichting "N.E.P.O.G." te Amsterdam, Vossiusstraat 3, in haar hoedanigheid van onzijdig persoon voor de onbekende erven en rechtverkrijgenden van Everard Bernard Joan Joseph van Dijk, wiens laatst bekende adres is Heuvel 3 te Oss.
hierna te noemen: de Erven E.B.J.J. van Dijk.

- III. Cornelius Hilarius van der Heyden te Geffen, Dorpstraat 26,
hierna te noemen: partij van der Heyden.

- IV. De Niederländische Grundstücksverwaltung te 's-Gravenhage,
hierna te noemen: de N.G.V.

Stelt de volgende regeling vast:

- I. De koopovereenkomsten tussen:
- a. de N.G.V. enerzijds en nu wijlen Everard Bernard Joan Joseph van Dijk anderzijds, geconstateerd bij akte, op 16 november 1943 verleden voor notaris H.J.P. Hoffmann te Eindhoven;
 - b. Everard Bernard Joan Joseph van Dijk enerzijds en Cornelius Hilarius van der Heyden anderzijds, geconstateerd bij akte op 1 februari 1944 verleden voor genoemde notaris Hoffmann,
- alsmede de leveringen van het onroerende goed kadastraal bekend Gemeente Geffen, Sectie C, nummers 2307 en 2308 door de overschrijving ten hypotheekkantore te 's-Hertogenbosch, respectievelijk op 27 november 1943, in deel 2346, nummer 35 en op 1 februari 1944 in deel 2348 nummer 91, zijn nietig en hebben niet geleid tot enige wijziging in de rechten van partij van Dijk, als eigenaren van voormeld onroerende goed. enzovoort.

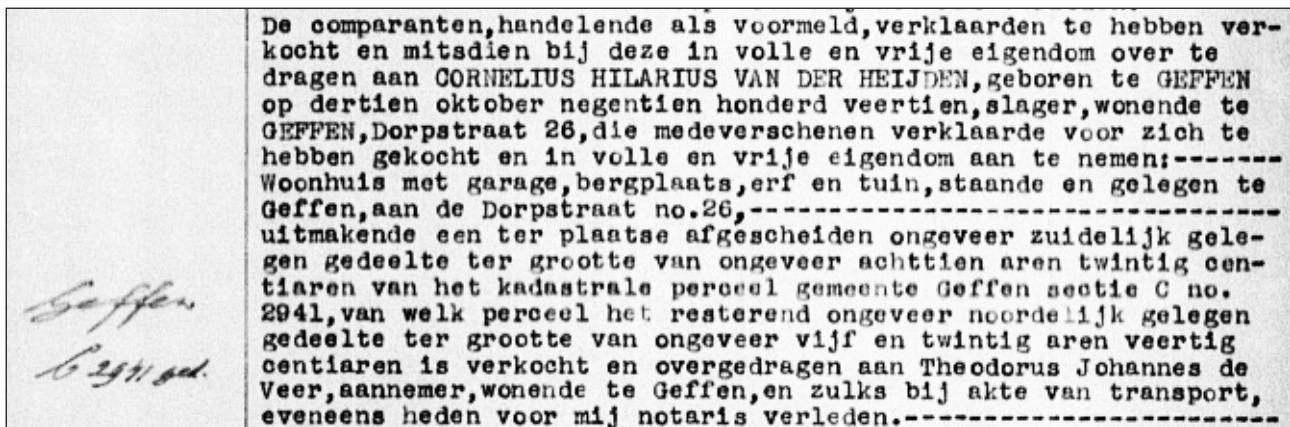
Aldus gedaan te 's-Gravenhage, 1 april 1958.

Namens de Afdeling Onroerende Goederen van de Raad voor het Rechtsherstel, w.g. K. Enthoven, Mr. K.L.J. Enthoven, Lid van de Raad voor het Rechtsherstel

Uitgegeven voor woordelijk gelijkkluidend uittreksel van het Besluit van de Afdeling Onroerende Goederen van de Raad voor het Rechtsherstel dedato 1 april 1958, welk besluit op 1 juli 1958 onherroepelijk is geworden, heden 22 juli 1958, w.g. K. Enthoven, Mr. K.L.J. Enthoven, Lid van de Raad voor het Rechtsherstel.

De ondergetekende, Meester Karel Lodewijk Jan Enthoven, Lid van de Raad voor het Rechtsherstel, wonende te 's-Gravenhage, verklaart, dat dit stuk een eensluidend afschrift is van het hierbij, ter overschrijving in de daartoe bestemde openbare registers, aangeboden uittreksel van het besluit van de Afdeling Onroerende Goederen van de Raad voor het Rechtsherstel de dato 1 april 1958.

1958, Nietigverklaring van alle overeenkomsten betreffende Dorpstraat 20.
(Collectie: Openbare registers van het kadaster)

1960, Gedeelte van de notariële akte waarbij Van der Heijden na het plaats gehad hebbende rechtsherstel wederom de eigendom verkrijgt. (Collectie: Openbare registers van het kadaster)

Rechtmatige verkoop

Uiteindelijk kwam men met Cees van der Heijden overeen dat hij 'zijn' pand (waar hij inmiddels al veertien jaar woonde!) wederom kon kopen. De definitieve overdracht in eigendom werd afgehandeld door de Geffense notaris Stassen en vond plaats op 27 juli 1960. Daarbij waren onder andere Isidoor en tientallen erfgenamen van Benjamin, Leonard, en Alexander en aangetrouwde familieleden betrokken.

Een opmerking hierbij is dat van der Heijden in 1960 niet het gehele perceel aankocht, hij kocht alleen het zuidelijk deel, het woonhuis met garage, bergplaats, erf en tuin ter grootte van 1820 m² en moest daar f 25.000 voor betalen. Het noordelijk gedeelte van de kavel (groot 2540 m²) werd aangekocht door wethouder Thé de Veer, die er vervolgens een woonhuis op bouwde. Dorpstraat 20 was toen al omgenummerd naar Dorpstraat 26.

Halverwege de jaren '60 verkocht De Veer vervolgens een gedeelte van het perceel (687 m²) dat aan de nieuwe Raadhuisstraat kwam te liggen (nu Raadhuisstraat 7). Van der Heijden deed begin jaren '70 hetzelfde, hij verkocht 683 m² aan de gemeente Geffen. Die verkocht dit perceel daarop aan de familie Jansen (Raadhuisstraat 9).

Ook het eerdergenoemde pand Heuvel 38-40 in Oss werd onrechtmatig verkocht en in eigendom overgedragen door de NVG, eveneens bij notaris Hoffmann te Eindhoven. Die verkoop/overdracht werd via een minnelijk rechtsherstel tussen de oorlogskoper en de familie Van Dijk/erven Van Dijk bij akte op 28-12-1954 voor notaris Leemans te Oss verleden, teruggedraaid. Dr. Hermanslaan 9 werd ook getroffen door het in beheer nemen door de NGV, maar een verkoop volgde niet en het beheer werd na de oorlog teruggedraaid. Het pand werd aan Isidoor van Dijk in eigendom toebedeeld.

Zicht op het gedeelte van het perceel dat wethouder De Veer kocht om er zijn nieuwe woning op te bouwen. Geheel rechts is het pand Dorpstraat 20 nog zichtbaar. (Collectie: Heemkundewerkgroep Vladerack)

Conclusie

Uit dit verhaal kan geconcludeerd worden dat hetgeen in het boek 'Zoiets vergitte nie', pagina 210, geschreven is, niet geheel juist is.

C.H. van der Heijden heeft Dorpstraat 20 inderdaad tweemaal moeten kopen. Dat de Gemeente Geffen hiervan deel uitmaakte is niet juist. De gemeente was bij geen van de twee verkopen aan Van der Heijden betrokken en heeft dan ook zeker niet geprofiteerd van de transacties...

Epiloog: Discussie over notarissen in de oorlog

Na de oorlog was er veel discussie, niet alleen binnen het notariaat, maar ook met de overheid, over de opstelling van een groot gedeelte van de notarissen, dat had meegewerkt aan de overdracht van Joods onroerend goed door organisaties die de bezetter had opgetuigd. De Broederschap gaf tijdens de oorlog de leden geen duidelijk advies en bij de bijzondere rechtspleging na de oorlog deed de Broederschap vooral haar best, om de belangen van het notariaat te beschermen. Dat gebeurde tamelijk succesvol. Sommige notarissen hadden maar een enkele keer meegewerkt, anderen geen enkele keer. Maar er waren er ook die vele honderden keren hadden meegewerkt en bij één notaris werden zelfs ruim 1900 transacties geteld. Het hoofdbestuur van de notarissenvereniging zag in beginsel geen kwaad in die medewerking, behoudens in zeer bijzondere gevallen. Er waren notarissen die vonden dat er een veel strengere zuivering in het notariaat moest plaatsvinden Slechts 20 notarissen van de 855 werden na de oorlog uit het ambt ontzet.

Gebruikelijk was dat een stroman kocht voor een laag bedrag, en weer doorverkocht aan een derde partij, die van het Joods verleden van het onroerend goed niet op de hoogte was en ook niet werd gesteld. Daarbij werd vaak met zwart geld betaald.

Na jaren praten, beslissingen uitstellen en inname van vele onjuiste standpunten, werd in mei 1950 door de minister van Justitie ingestemd met de volgende regeling.

Het notariaat zou, op vrijwillige basis 60% van het notarieel honorarium dat verdiend was met Joods onroerend goed transacties bijeenbrengen. De uiteindelijke opbrengst daarvan, bedragende

f 456.567,33, kwam toe voor 2/3 aan de Stichting 1940-1945 en voor 1/3 gedeelte aan de Stichting Joods Maatschappelijk Werk.

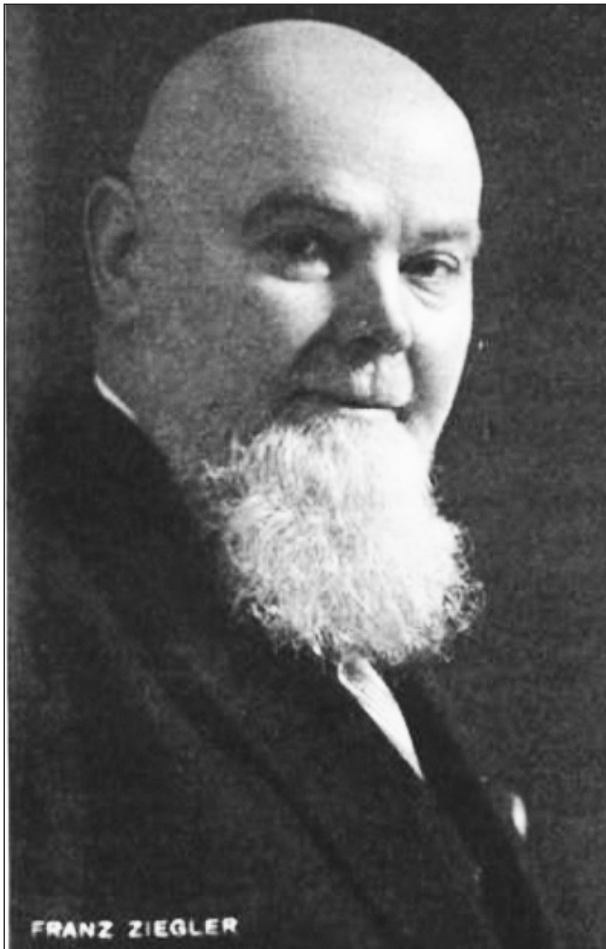
Dat deze oplossing uiteindelijk tot stand kwam, had ook te maken met het feit dat het notariaat onmisbaar was bij de uitvoering van het rechtsherstel en men wilde voorkomen dat door strengere en uitgebreide maatregelen, het vertrouwen in het notariaat ernstig zou worden geschaad. Notarissen die echt fout waren, zoals bij lidmaatschap van de NSB en in een geval van de SS, of waar sprake was van (ernstige) collaboratie met de bezetter, werden ontslagen. Daarnaast trokken sommige notarissen hun eigen conclusie en vroegen zelf hun ontslag aan.

Al met al geen fraaie periode voor, en handelwijze, van het notariaat. Slechts een klein gedeelte van de notarissen hield zijn rug recht of zat in het verzet. Een aantal (kandidaat) notarissen moest hun verzet tegen de Duitse overheerser en zijn maatregelen met de dood bekopen...

Notaris Hoffmann

Wat betreft notaris Hoffmann valt nog het een en ander te vertellen. De in het Duitse Goch op 9-8-1879 geboren Herman Joseph Paul Hoffmann kwam op 3-jarige leeftijd naar Nederland. Op 28 april 1908 trouwde hij in Eindhoven met Tineke van der Harten, het paar kreeg zes kinderen. In 1920 werd hij tot notaris benoemd. Hij was voorzitter van de Notarissen Vereniging Eindhoven en vicevoorzitter van de Ring van notarissen in Den Bosch. Verder was hij zeer gezien in Eindhoven. Hoffmann was daar voorzitter van onder andere de Bioscoopcommissie, R.K. Zangvereniging 'Eindhoven's Mannenkoor' en 'Bond van Zangverenigingen in Eindhoven'. Verder werd hij door het volledige college van B. & W. benoemd tot algemeen voorzitter van het comité, dat de -niet doorgegane- viering van het 700-jarig bestaan van Eindhoven in 1932 zou gaan organiseren.

Na de oorlog werd hij officieel aangemerkt als notaris die zich schuldig had gemaakt aan handelingen en een houding die blijkens artikel 2 lid 1 van het zuiveringsbesluit 1945 als laakbaar werden omschreven. Hij werkte ook mee aan vele Joods onroerend goed transacties.

Notaris Herman J.P. Hoffmann. (Uit: Persoonlijkheden in het Koninkrijk der Nederlanden in woord en beeld)

Hij behoorde tot de 20 notarissen die als ‘fout’ werd bestempeld. Hoffmann werd reeds in september 1945 gestaakt (op non-actief gesteld) in afwachting van de uitslag van het onderzoek, dat naar zijn houding en werkwijze in de oorlog werd ingesteld. Op 7 juni 1946 werd hij uit zijn ambt ontslagen met ingang van de dag waarop hij op non-actief was gesteld.

Dat goed en fout in de Tweede Wereldoorlog de verhoudingen zelfs binnen families op scherp zette bewees het gezin Hoffmann. Terwijl

haar vader als fout werd aangemerkt, zat zijn dochter in het verzet. Mede hierdoor had zij een duidelijke mening over haar vader. In een interview uit 2017 vertelde dochter Loes Hoffman (geboren in 1917): “Ik kon niet meer met die man aan een tafel zitten. Hij is in zijn hart altijd een mof gebleven”.

Toevoeging:

In het rapport dd januari 2021 opgesteld door drs Paul Spanjaard ten behoeve van de gemeente Oss en getiteld: “Het handelen van het Gemeentebestuur van Oss bij de onteigening en vervreemding van panden van Joodse inwoners tijdens en na de Tweede Wereldoorlog” wordt ook aandacht besteed aan Dorpstraat 20 te Geffen. De gemeente Oss is de rechtsopvolgster van de Gemeente Geffen. Op bladzijde 35 van zijn rapport schrijft Spanjaard: “hier lijkt sprake van een restitutie in het kader van rechtsherstel. Het Gemeentearchief van de voormalige Gemeente Geffen bevat daar geen gegevens over. Jacoba van Dijk werd eigenaar”. Over de laatste aanhaling kan worden gezegd dat het niet lijkt op restitutie via rechtsherstel maar dat herstel daadwerkelijk heeft plaatsgehad via de regeling inzake het rechtsherstel (geschil L 8739) zoals in dit artikel is gedocumenteerd. Rechtsherstel vond plaats niet alleen ten behoeve van Jacoba van Dijk (gehuwd met S.F. Hartog), maar ten behoeve van alle erven en verdere rechtverkrijgenden van Benjamin-, Leonard- en Alexander van Dijk alsmede ten behoeve van Isedore van Dijk.

Het is dus begrijpelijk dat in de archieven van de Gemeente Geffen over deze kwestie niets is te vinden, omdat de Gemeente Geffen daar geen enkele bemoeienis mee heeft gehad.

door: Hans Veltman i.s.m. Ruud Verhagen

Woensdag 12 Juni 1946, n°. 113

5

Bij beschikking van den Minister van Justitie van 7 Juni 1946, Kabinet, Bureau D/B, no. 1050 F.C., is, met ingang van 14 September 1945, op grond van de artikelen 2, lid 1, 5 en 8 van het Zuiveringsbesluit 1945, aan H. J. P. Hoffmann ontslag verleend uit zijn ambt van notaris te Eindhoven.

Ontslag notaris Hoffmann. (Collectie: Nederlandsche Staatscourant 12-06-1946)